

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

9 Vtrùm Prælati poßint aliquid exigere pro dispensatione in votis, iuramentis, impedimentis matrimonij, aut quibusuis legibus Ecclesiasticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

*Laborem
illum non
esse proprie
venalem.*

rentationem necessario, & pro eo merces exigi possit, quæ veræ mercedis rationem habeat; non tamen posse dici propriè venalem aut vendibilem. Ratio est, quia illud solum censetur vendibile, quod aliquo modo in alterum transferri potest, ut ipse inde aliquid commodi percipiat; ut patet in cultore vineæ, cuius laboris commodum transit in dominum vineæ. at labor secundum se non potest in alterum transferri, nec alteri esse utilis, sed solum ratione actionis cui coniungitur: quæ actio vendibilis est ratione commodi quod per eam in alterum transit, si tamen hoc commodum vendibile sit. Itaque labor non est vendibilis, nisi ratione actionis cum qua censetur quid unum: actio verò non est vendibilis, nisi ratione commodi seu effectus qui ex illa alteri provenit. unde si illud commodum sit spirituale & inuendibile, hoc quoque & labor inuendibilis est. Et hoc tantum probat ratio Durandi, cum ait: *Concomitantia illa, maxime qua inseparabilia sunt ab administratione Sacramentorum (ut labor corporalis) nullo modo vendi possunt sine vitio simonia, quia labor operantis nunquam cadit sub venditionem, sed solum opus, etiam in pure corporalibus, &c.* Unde concludit, *cum opus quatenus alteri utile non est vendibile, nec laborem vendibilem esse.* quæ omnia sunt verissima, nec aliud videntur velle ceteri Doctores secundæ sententiæ, nec amplius probat primum argumentum ibi allatum. Verum etsi labor ille ut commodus alteri in cuius gratiam fit, non possit vendi, nec tribuat ius ad exigendam mercedem; nec secundum eam considerationem reddat ministrum dignum cibo aut sustentatione: hinc tamen non sequitur quin secundum aliam considerationem, nimirum ut fatigationem & molestiam ministro adfert, & tempus requirit, & vires in commodum alterius intendit & exhaurit, dignus sit mercede, & debeat compensari. Quamuis enim labor secundum hanc considerationem non sit æstimabilis ut res vendibilis; est tamen æstimabilis secundum se, ut incommodum quoddam, quod in gratiam alterius subitur, abstrahendo à conditione actionis aut utilitatis quæ inde alteri provenit. hac enim ratione est dignus mercede & compensatione. Quod etiam ex eo confirmari potest, quia quando ipsa actio & commodum eius vendi potest, ut cum quis excolit agrum alterius, magna habetur ratio laboris subeundi, ita ut ratione illius æstimatio crescat: imò interdum parvi æstimatur actio eiusque utilitas per se, sed ratione laboris & temporis, magni; ut si litteræ in longinquam per loca difficilia sint deferendæ. labor itaque æstimari potest præcisè secundum se, ita ut quicumque talem laborem in commodum alterius subit, siue in re temporali, siue in re spirituali, dignus sit mercede ad sustentationem necessariam; idque pro ratione temporis, & conditione personæ, & laboris (quem actio requirit) magnitudine. Unde negandum est quod assumitur in secunda ratione. Ethic enim verum sit, illud laborem in ratione rei vendibilis & commodæ alteri non æstimari nisi ex actionis sanctitate, & sic pro eo nihil peti posse; id tamen non habet locum secundum aliam considerationem, ut ostensum est. Quare qui intuitu solius laboris modo prædicto petit mercedem ad necessitatem sui sustentationem, non committit simoniam Iu-

ris diuini: quia seposita alia compensatione, hac mercede est dignus, ei que debetur. Posset tamen Ecclesia prohibere, ne is qui aliunde se alere potest, quidquam possit exigere: & tunc esset simonia Iuris humani. Qui verò intuitu suæ actionis sacræ, quatenus est commoda alteri, aliquid exigit, committit simoniam Iuris diuini: quia sanctitatem sui operis vendit.

Ex his patet, Episcopos & Archiepiscopos non committere simoniam quando exigunt procuraciones, seu expensas pro consecratione Ecclesiarum, & pro visitatione: quia accipiunt in stipendium sustentationis; Iure id concedente, ut patet cap. Cum sit Romana. 1. o. de simonia, ubi dicitur, *pro consecratione Ecclesiarum nihil posse capi præter procuraciones.* & cap. Romana. 1. §. Procuraciones, de censibus, in 6. ubi dicitur, *procuracionem pro visitatione debitam, non esse recipiendam in pecunia, sed in victualibus, idque moderate.* Ibidem & cap. sequenti graues pœnæ contra facientem imponuntur, nempe ut intra mensem restituat duplum, (etiamsi muneris nomine datum sit) sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ: & ut nulla remissione vel condonatione possit hoc onere liberari: tamen cap. Felicis, proximo, permittitur ut possit recipere procuracionem in pecunia, si offerant eam visitati, sed vno die non posse recipere nisi vnam procuracionem, etiamsi plura visitauerit loca: etsi nunc multis in locis consuetudo permittat tot accipi procuraciones, quot loca visitantur; ut notat Glossa. Pro ordinatione, confirmatione, & similibus nihil possunt exigere: quia Iure non permittitur, cum decorè fieri nequeat, maxime cum largum stipendium sustentationis Episcopatus sit annexum.

55
Procuraciones Episcoporum.

Pœna contra excedentes.

DUBITATIO IX.

Utrum Prelati possint aliquid exigere pro dispensatione in votis, iuramentis, impedimentis matrimonij, aut quibusvis legibus ecclesiasticis.

Respondeo & Dico Primò, Simoniam esse si pro huiusmodi dispensationibus aliquid exegerint.

56
Est simonia.

Notandum est Primò, In his actibus nihil esse laboris vel molestiæ præuixæ, aut comitantis extrinsecus annexæ, aut intrinsecus coniunctæ: neque etiam per eos impediuntur alij actus, ex quibus lucrum capi queat. Itaque hi tituli hic locum non habent ut in superiori quæstione.

Secundò, Certum est, nihil accipi posse in pretium seu compensationem talis dispensationis, quia est usus spiritualis potestatis, qui vendi non potest, sicut nec usus gratiarum gratis datarum, ut doni prophetiæ, vel miraculorum.

Tertiò, Certum est, Prelatos inferiores nullo titulo quidquam accipere pro his actibus posse. Ita D. Thom. a. 3. ad 3. & communiter DD. Probatur; quia à Iure non permittuntur quidquam exigere, nisi procuraciones pro consecratione Ecclesiarum & visitatione, ut iam dictum est. Deinde quia Concilium Trident. sess. 25. cap. 18. De reformatione id expressè prohibet. Si, inquit, *urgens iustaque ratio, & maior quandoque utilitas postulauerint*

57
Pro dispensatione nihil possunt accipere Prelati.

rint cum aliquibus dispensandum esse id causa cognita, ac summa maturare atque gratis a quibuscumque, ad quos dispensatio pertinet, erit prestandum; aliterque facta dispensatio subreptitia censetur.

Aduerte tamen, posse Episcopum imponere onus largiendi eleemosynam pauperibus vel Monasterio: tantum enim prohibet Concilium, ne ipse inde commodum temporale capter.

58
Pontifex
potest.

Quarto, Summus Pontifex potest à simonia excusari, etiam si causâ dispensationis aliquid accipiat, modo illud non in pretium dispensationis; sed veluti in quamdam mulctam, per quam alter compenset recessum à communi lege, exigat. Probat, quia cupienti sibi concedi exemptionem à lege, licitum est imponere aliquod onus, quo compenset hanc deformitatem; v. g. vt soluat aliquam pecuniam ad piam causam, vt iuuenet, vt peregrinationem suscipiat: quod etiam Episcopi facere possunt. decet enim hanc exorbitantiam aliquo modo compenari & fari, & huiusmodi oneribus homines, veluti repagulis, intra leges communes cohereri. potest autem Pontifex hanc pecuniam suis necessitatibus applicare; quia nemini est debita, nisi cui ipse eam attribuerit. Idem possent Episcopi, nisi ipsis iure positio esset prohibita. Vnde si alicubi esset contraria consuetudo iam legitime præscripta, vel Pontifice sciente & non contradicente per aliquot annos recepta, non esset damnandum simonia.

59
Obiectio.

Dices. Pontifex decreta Concilij confirmavit: ergo tenetur illorum vj directiua.

Resp. Hinc tantum sequitur, Pontificem non posse quidquam pro suis vjibus exigere; (nisi sub sit iusta causa) alioquin peccabit, saltem venialiter, non conformans se in hoc decreto alijs Prælati.

Fideles
possunt ex-
cusari.

Notandum est, fideles obtinentes huiusmodi dispensationes, & aliquam pecuniæ summam Prælati exigentibus persoluentes, excusari à simonia, partim ratione ignorantie inculpatæ, partim quia dant in sustentationem Prælatorum & officialium; vel saltem in quamdam redemptionem vexationis, (præsertim si exigatur dispensatione iam obtenta) nullo modo volentes emere ipsam dispensationem. Hoc modo excusari possunt ante Concilium Tridentinum, qui soluebant aliquid Episcopo titulari in collatione Ordinum, qui abusus iam in plerisque locis est sublatus. quamuis & ipsi Episcopi propter consuetudinem excusari poterint. Etti enim sit abusus, eò quod speciem mali habeat, tamen non est absolute malum, seposito iure positio.

Petes, Vtrum committant simoniam, si aliquid exegerint pro ferenda excommunicatione vel alia sententia. Ratio dubitandi est, quia hic non aliquid spiritale conferunt, sed auferunt; ac proinde non videtur hic esse locus simoniae. Respondeo, Committere simoniam; quia excommunicare est vsus potestatis spiritualis, non minus quam ab excommunicatione absolueret. Vnde Prælati, si intuitu istius vsus exhibiti in gratiam alterius, qui v. g. suum debitorem vel aduersarium, à quo iniuriam patitur, hac pœna compelli petit, aliquid exigat, simoniam iuris diuini committit. Cum enim hic nullus labor vel modicus subeundus sit, ratione cuius videatur aliquid ad sustentationem posse exigi, solum superest illa actio spiritualis, quæ vendibilis non est. Nec refert quòd

commodum per illam proueniens ei in cuius gratiam fit, sit temporale, nimirum quòd alter cogatur soluere, vel abstinere ab iniuria. quia sufficit illam actionem ex parte sui principij vnde procedit, atque ad eò in seipsa spiritalem esse; sic enim efficitur inuendibilis, etiam vt alteri utilis: sicut vsus gratiæ sanitarum, qui alteri maximum commodum temporale adfert, inuendibilis est, nec quidquam pro eo exigi potest. sicut enim hoc commodum temporale non præstatur nisi per actionem spiritalem; ita neque venditur, aut exigitur pro eo pecunia, nisi vt in illa actione tamquam in causa continetur.

Aduerte tamen, si ex vsu potestatis spiritualis graue incommodum proueniret vrenti, v. g. odia, calumnia, pericula vitæ, famæ, fortunarum, &c. seposito iure positio, non fore simoniam, si aliquid eo intuitu exigitur. Tunc enim nihil exigitur pro vsu potestatis spiritualis, sed pro incommodo, quod ipse patitur & subit, vtendo illa potestate. Atqui honor rebus spiritualibus debitus non postulat, vt dum quis in commodum alterius illis vtitur, non se curet seruari indemnem. Simili modo sacerdos periculo grauis incommodi se exponens faciendo Sacrum, possit illud æstimare abique vlla rei factæ iniuria.

DUBITATIO X.

Vtrum Episcopi vel eorum officiales possint aliquid exigere pro litteris Ordinis suscepti, vel dimissorijs, vel sigillo.

Respondeo & Dico Primò, Nec Episcopos, nec eorum ministros (exceptis Notarijs) quidquam posse pro his, etiam sponte oblatum, accipere: si contra fecerint, contrahent simoniam, saltem iuris humani. 60
Soli Notarij possunt pro litteris aliquid exigere.

Prior pars est expressè Conc. Trident. sess. 21. c. 1. de reform. *Nihil, inquit, pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam clericalis tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri quouis prætexitu accipiant.* vnde patet, ne expensas quidem exigere posse, sicut in consecratione Ecclesiarum & visitatione.

Altera verò, fore simoniam, colligitur ex eodem loco Concilij: quia prohibet hæc, eò quòd prauitatis simoniacæ faueant; & infligit pœnam excommunicationis ipso facto, olim iure statutam. Idem patet ex Concilio Bracar. II. c. 3. vbi dicitur, *De ordinatione Clericorum Episcopi nulla munera accipiant, sed sicut scriptum est, Gratis accepistis, gratis date, &c. quia antiqua definitio Patrum ita de Ecclesiasticis ordinationibus statuit dicens: Anathema sit danti & accipienti.* vide cap. 22. Placuit i. q. 1. Gregor. I. cap. 4. Sicut Episcopum. i. q. 2. *Sicut Episcopum nõ decet manum, quam imponit, vendere; ita minister vel Notarius nõ debet in eius ordinatione vocem suam vel calamum venundare.* ibidem tamen permittit sponte oblatum accipi: quod tamen Concilium Tridentin. prohibet, & merito; quia non censetur quid facile tunc sponte dari, maxime ante ordinationem: & facile persuaderet tibi cupiditas, sponte dari quòd coactè offertur. Non tamen erit simonia, si verè sponte detur, & 61
Sponte oblatum.